pit 3 revealed a layer of alluvial sand and sandy loam, 40 cm in thickness and at a depth of 2 m, which contained isolated 16th-century (?) potsherds (Fig. 2). The natural layer of hard gravelly sand was found underneath.

Atas Žvirblys

Vytauto gatvė 15

2023 m. balandžio mėnesį buvo atlikti žvalgomieji tyrimai Trakuose, Vytauto g. 15. Jų metu ištirti 3 šurfai. Iš viso 4,5 m² plotas. Tų pačių metų liepą atlikti žvalgymai 382 m² plote. Dabartinės Vytauto gatvės trasa Trakuose ėmė formuotis tik XVII a. viduryje, o XVIII a. pradžioje ši gatvė vis dar ėjo labai mažai užstatyta teritorija. Šią gatvę vaizduojantys raižiniai, piešiniai ar planai nėra labai informatyvūs. Apie 1600 m. T. Makovskio raižytoje panoramoje matyti, kad ties parapijos bažnyčia – dabartinės Vytauto ir kitų gretimų gatvių aplinkoje – užstatymas gana kompaktiškas. 1816, 1819, 1821–1822 m. Trakų miesto ir apylinkių tikrosios būklės planuose Vytauto gatvės ŠV pusė vaizduojama užstatyta pastatais, kurie galais atsukti į gatvę, tačiau pats užstatymo tankumas pateikiamas gana skirtingai (Baliulis A., Mikulionis S., Miškinis A. *Trakų miestas ir pilys*. Vilnius, 1991, p. 89, 153–157; *Lietuvos architektūros istorija nuo seniausių laikų iki XVII a. vidurio*. Vilnius, 1987, t. I, p. 82).

Į R pusę nuo tyrinėto sklypo 2005 m. archeologinius tyrimus atliko V. Juškaitis. Sklype Vytauto g. 6 jis ištyrė 11 m² plotą. Nustatyta, kad kultūrinio storis siekia 1,5–2,2 m. Išskirti 2 kultūriniai sluoksniai. Viršutinė kultūrinio sluoksnio dalis datuojama XX a., o apatinė – XVII–XIX a. (*ATL 2005 metais*, 2006, p. 310–311). Į ŠR pusę (Vytauto g. 9) 2008 m. tyrimus atliko O. Ševeliov. Ištirti 4 šurfai, iš viso 8 m² plotas. Šurfuose 3–4 aptiktas XVII–XVIII a. kultūrinis sluoksnis (*ATL 2008 metais*, 2009, p. 562). Į P pusę, sklype Vytauto g. 12, B. Lisauskaitė 2012 m. ištyrė vieną 1,5x1,5 m dydžio šurfą. Tyrimų metu rasti keli kultūrinio sluoksnio horizontai. Ankstyviausias datuojamas XVI–XVII a. I puse (*ATL 2012 metais*, 2013, p. 437).

Šurfas 1 buvo 1,5x1 (1,5 m²) m dydžio, tyrinėtas prie PV gyvenamojo namo fasado, šalia P namo kampo. Nuėmus velėną iki 40 cm gylio tyrinėta pilka žemė su rausvų plytų griuvenomis, joje buvo XVII–XX a. radinių, tačiau pasitaikė ir archeologinių radinių, tarp jų minėtini sidabrinė 3 kreicerių moneta (1771–1776 m.), švininė saga, XVI a. pabaigos–XVII a. karnizinio koklio nuolauža. Po šiuo sluoksniu, 30–45 cm gylyje, užfiksuotas degėsių su sudegusiomis lentomis sluoksnis, kuris remiantis stratigrafija galėtų būti datuojamas XIX–XX a. pradžia.

Tęsiant tyrimus iki 0,75–1,05 m gylio tyrinėtas dviejų horizontų kultūrinis sluoksnis, kuriame pasirodė ankstyvesni radiniai: XVII a. buitinė ir statybinė keramika. Iš karto buvo užfiksuota 4–7 cm storio juoda žemė su degėsiais. Valant degėsius surinkti neglazūruotos buitinės keramikos fragmentai kartu su gyvūnų kaulais. Giliau, 0,8–1,9 m gylyje, tyrinėta pilka žemė su moliu ir rupus rudas smėlis. Pilkoje žemėje buvo surinkta keletas neglazūruotos buitinės keramikos fragmentų, tarp jų trys puodų šukės, puoštos įkartėlėmis ir bangelėmis (1 pav.), galvijų ir kiaulių kaulai. Surinkti radiniai rodo, kad sluoksnis gali būti datuojamas XV–XVI (?) a. Įžemio – balto smėlio paviršius pasiektas 1,4–1,9 m gylyje, H_{abs} 153,40–153,95 m (2 pav.).

Šurfas 2 buvo 1,5x1 (1,5 m²) m dydžio, tyrinėtas prie namo ŠV fasado. Nuėmus velėną iki 35 cm gylio fiksuotas pilkos žemės su šakni-

0 2 cm

1 pav. Puodų šukės, puoštos bangelėmis ir įkartėlėmis. L. Banionytės nuotr.

Fig. 1. Potsherds decorated with wavy lines and parallel incisions.

2 pav. Šurfas 1 iš PV. L. Banionytės nuotr.

Fig. 2. Test pit 1, viewed from the SW.

3 pav. Šurfas 2 iš ŠV. L. Banionytės nuotr.

Fig. 3. Test pit 2, viewed from the NW.

mis sluoksnis, kuriame buvo XVII–XX a. būdingų radinių. Giliau tyrinėtas 5–15 cm storio juodos žemės su degėsiais sluoksnis, kuris gali būti siejamas su šurfe 1 užfiksuotais degėsiais. Tikėtina, jis žymi XIX–XX a. pradžioje (?) sklype vykusį gaisrą. Tęsiant tyrimus 0,35–1 m gylyje tyrinėtas 30–40 cm storio 7 horizontų kultūrinis sluoksnis, kuriame buvo persimaišę XVI–XIX a. radiniai. Surinkti glazūruotos ir neglazūruotos buitinės keramikos fragmentai, butelių ir taurių šukės, vinys. Giliau, 0,75–1,05 m gylyje, fiksuotas dar vienas juodos žemės su degėsiais sluoksnis be archeologinių radinių. 0,95–2 m gylyje tyrinėtas vientisas pilkos žemės sluoksnis, kuriame buvo suversta įvairaus stambumo akmenų. Jame rasta keletas XVII–XVIII a. būdingos buitinės keramikos fragmentų ir galvijų, avių ar ožkų, kiaulių kaulų fragmentų. Tyrimų pabaigoje 1,9–2,3 m gylyje tirtas rupaus smėlio su akmenukais sluoksnis. Jame aptikta XV–XVII a. būdingos buitinės keramikos, puodyninio (?) koklio fragmentas ir 3 gyvūnų kaulai, iš kurių du priklausė galvijams. Įžemio – balto smėlio paviršius pasiektas 2,3 m gylyje, H_{abs} 153,30 m (3 pav.).

Šurfas 3 taip pat buvo 1,5x1 m dydžio, jis tyrinėtas ŠV sklypo dalyje iki 2,3 m gylio. Iki 2,1 m gylio fiksuotas supiltinis maišytų žemių su šaknimis sluoksnis, kuriame buvo pavienių XVII–XX a. radinių. Įžemio – rusvo žvyro paviršius pasiektas 2,1 m gylyje, H_{abs} 153,75–153,80 m. Šio šurfo tyrimai parodė, kad artimiausia jo aplinka yra perkasta XX a. II pusėje vykdytų žemės judinimo darbų metu.

Žvalgymai atlikti 382 m² plote iki 20–50 cm gylio. Žvalgymų metu fiksuotos XX a. struktūros ir pavieniai apie XIX–XX a. radiniai, neturintys jokio archeologinio konteksto.

Atlikti žvalgomieji tyrimai Trakuose, sklype Vytauto g. 15, papildė turimas žinias apie šios miesto dalies raidą. Jų metu nustatyta, kad šurfų

1–2 aplinkoje iki 40 cm gylio yra susiformavęs XIX–XX a. sluoksnis, kuris užpiltas ant degėsių, žyminčių XIX–XX a. pradžioje (?) sklype vykusį gaisrą. 0,4–2,3 m gylyje fiksuoti XV–XVIII a. horizontai. Seniausi iš jų (XV–XVI a. (?)) užfiksuoti šurfe 1, 0,8–1,9 m gylyje.

15 Vytauto Street

The investigation at 15 Vytauto Street in Trakai comprised 3 test pits (4.5 m² in total) and a field survey (382 m² in total). Test pits 1–2 identified a 19th–20th-century backfill, up to 40 cm in depth, that overlaid a burnt layer which was evidence of a blaze that tore through the site at the end of the 19th or start of the 20th century. Horizons spanning the 15th–18th centuries were recorded at a depth of 0.4–2.3 m (Fig. 2–3). The oldest of these (15th–16th centuries (?)) was identified in test pit 1, at a depth of 0.8–1.9 m (Fig. 1). The excavation yielded fragments of domestic pottery typical of the 15th–18th centuries, a piece of a pot-shaped (?) stove tile, and cattle, sheep or goat, and pig bones.

UKMERGĖ

Birutė Lisauskaitė

Tyrimai Ukmergėje

2023 m. archeologiniai tyrimai vykdyti Ukmergės senamiesčio (UK 17116), Ukmergės senojo miesto vietos (UK 2990) teritorijoje, Darbininkų gatvės atkarpoje, įrengiant lietaus nuotekų tinklus, apie 700 m² ploto skvero, esančio Ukmergės miesto centrinėje dalyje, Vilniaus ir Vytauto gatvių sankirtos PR pusėje teritorijoje ir Gruodžio 17-osios, Gružų, Lelijų ir Nuotekų gatvėse įrengiant gatvių apšvietimo tinklus.

2005 m. sklype Darbininką g. 19 planuojamo gyvenamojo namo statybos vietoje R. Jarockis ištyrė vieną lxl m ir 4 2xl m dydžio šurfus (*KPC PB*, f. 39, b. 1874). Permaišytame sluoksnyje rasti XVIII–XX a. radiniai. 2009 m. žvalgymus dujotiekio trasų vietose Darbininkų, Kalvių ir Kurklių gatvėse atliko G. Piličiauskas (*ATL 2009 metais*, 2010, p. 377–379). Po akmeniniu Darbininkų gatvės grindiniu jis rado kultūrinį sluoksnį su XVIII–XX a. radiniais. 2022 m. planuojamos rekonstruoti Darbininkų gatvės trasoje B. Lisauskaitė ištyrė 17 šurfų, kurių bendras plotas 43,5 m². Tyrimų metu rastas 0,2–2,2 m storio XIX–XXI a. kultūrinis sluoksnis su pavieniais XVII–XVIII a. radiniais. 2011 m. E. Butėno tyrimų metu (*LIIR*, f. 1, b. 9167) šurfe 27, tirtame ties Nuotekų ir Lelijų g. Sankryža, 1,1–1,2 m gylyje, fiksuotas 70–80 cm storio kultūrinio sluoksnio horizontas su XVII–XVIII a. radiniais. 2021 m. žvalgomuosius tyrimus Antakalnio g. 8, Gruodžio 17-osios g. 4, 6, Nuotekų g. 6, 7 ir Vilniaus g. 34 vykdė B. Lisauskaitė (*ATL 2021 metais*, 2022, p. 618). Gruodžio 17-osios g. 4, 6 ir Vilniaus g. 34 sklypuose rastas supiltinis ar permaišytas sluoksnis, suformuotas XIX a. viduryje–XXI a., su pavieniais atsitiktiniais keramikos fragmentais. Skvero, esančio Vilniaus ir Vytauto gatvių teritorijoje, archeologiniai tyrimai nevykdyti. Jo gretimybėje tyrimai vykdyti 2000 m. A. Žalnieriaus (*LIIR*, f. 1, b. 3537), 2004 m. R. Jarockio (*KPC PB*, f. 39, ap, 1, b. 1689), 2020 m. D. Ostrauskienės (*ATL 2020 metais*, 2021, p. 680). Tyrimų metu nagrinėjamos teritorijos artimoje aplinkoje fiksuotas XVII–XVIII a. ir vėlesnio laikotarpio kultūrinis sluoksnis su radiniais.

Darbininkų gatvėje 2023 m. įrengiamų paviršinio vandens surinkimo tinklų 148,6 m ilgio trasos su jos 4 trumpomis atšakomis atkar-